

De harde kant van de softe sector

Met de KeyLab-serie geeft Arturia z'n virtuele versie van legendarische synths als de Minimoog, Jupiter 8, CS80 en de Prophet 5 handen en voeten. Interface bespeelde de KeyLab 88, een controllerkeyboard met 88 hammer action-toetsen.

door Alex Buurman > alex@interface.nl

Het idee is natuurlijk niet zo nieuw. Al een aantal jaren worden er controllers en controllerkeyboards gemaakt die naadloos integreren in muzieksoftware. Het lijkt erop dat met name Ableton Live hierin veel invloed heeft gehad met bijvoorbeeld Akai's APC-serie, controllers en later de Launchpads van Novation, die je goed beschouwd alléén maar met Ableton Live kunt gebruiken. De softwarehuizen zelf móésten ook iets bedenken om de aanvankelijk tegenvallende omzetten in software te compenseren; niet in de laatste plaats omdat ze last hadden van illegale software. Momenteel gooien de controllers van Ableton, in de vorm van de Push, en Native Instruments, met de Maschine en de Kontrol S-serie, hoge ogen door hun ver doorgevoerde integratie. Arturia is er echter al veel eerder mee begonnen.

Als basis gebruikte Arturia virtuele versies van legendarische synths, maar dan in een

uitvoering met beperkte bewerkingsmogelijkheden. Die software werd later in bundels aangeboden aangevuld met een controllerkeyboard. Aanvankelijk maakten ze gebruik van de uitstekende klavieren van CME. De nagebootste synths waren uiterst begeerlijke synths uit het analoge verleden en in de huidige versie van de software, die Analog Lab heet en niet alleen synthesizers bevat, zit een enorm aantal: ARP 2600, Yamaha CS80, Roland Jupiter 8, Oberheim Matrix 12, Oberheim SEM, Moog Minimoog, Moog Modular, Sequential Prophet 5, Sequential Prophet VS, Solina String Ensemble, Vox Continental orgel en Wurflitzer 200A e-piano; in het totaal 5.820 sounds.

Filteren

Zodra je een sound laadt via het scherm van je computer of de bedieningsorganen op het klavier – in dit geval dus de KeyLab 88 – veranderen de knoppen en schuiven zowel in de software als op de hardware in relevante

functies van de synth die aan de basis van de sound staat. In de software kun je dat zien, maar op het klavier niet. Wat je op het displaytje van het klavier wél ziet, zijn de namen van sounds, de categorieën, het model synth dat je kunt kiezen en het karakter van de sounds, uiteenlopend van Acid en Bizarre tot en met Complex, Quiet en Soft. Voor het kiezen van de categorieën is er een aparte draai/drukknop en voor het kiezen van de sound ook. Op deze manier kun je dat ijzige aantal sounds op een comfortabele manier bestieren. Vanzelfsprekend loopt het scherm van je computer mee in de keuzes die je op hardware maakt.

De tien draaiknoppen bedienen bij de

synthsounds vaak zaken als de cutoff-frequentie en resonantie van het filter en acht van de negen schuiven, zeer voor de hand liggend, de envelope generators voor het filter of de versterker. Je kunt die functies echter ook zelf toekennen, maar je krijgt niet de keuze uit alle parameters van de volledige versies van de software. Als je de Wurflitzer als basisklank hebt gekozen, krijg je natuurlijk wat anders te bedienen, zoals de hardheid van de hamertjes en een grafische equalizer. Het Vox-orgel levert een soort drawbars en het Solina String Ensemble komt met intrigerende functies als Resonator Resonance, Resonator Gain en Resonator Cutoff. Deze laatste functies komen voort uit het feit dat het Solina String Ensemble is aangevuld met parameters afkomstig uit de illustere Polymoog. Bij de e-piano en het orgel zijn er parameters waarmee je bijvoorbeeld bijgeluiden en vervorming kunt besturen.

Gemodelleerde vleugel

Maakte Arturia vroeger gebruik van de kwaliteitsklavieren van CME; voor deze KeyLab 88 hebben ze gekozen voor Fatar. Hoewel ze het zelf als zodanig nergens publiceren, gaat het hier volgens andere bronnen om een TP/100. Ook Studiologic en Kurzweil gebruiken die in hun wat ambitieuzer modellen. Het is hetzelfde als in de Kurzweil Artis en dat betekent dat het een uitgesproken piano-

klavier is. Geen hout weliswaar, maar het pianogevoel is evident. Als je dus niet beschikt over getrainde vingers, dan kun je beter uitwijken naar de KeyLab 25, 49 of 61. Dit Fatar-klavier is een van mijn favorieten. Je moet er behoorlijk hard voor werken, maar dat zorgt er ook voor dat je veel nuance in je spel kunt aanbrengen. De velocitycurve kun je aanpassen, bijvoorbeeld om het jezelf fysiek wat gemakkelijker te maken.

Nu we het toch over pianistenzaken hebben: bij de KeyLab 88 krijg je naast de synthsoftware Analog Lab ook nog licenties voor een Steinway Model D die draait in het UVI-workstation – een gesampled vleugel dus – en voor Pianoteq 5 Stage; een vleugel opgewekt door middel van physical modelling. Vooral die laatste kan ik van harte aanbevelen. Niet alleen is de wissel die de software op je harddisk trekt verbluffend laag (een

>>

Als het om geluidskwaliteit en speelplezier gaat, is deze bundel bijna niet te kloppen

INFO
 • prijs excl: € 699,-
 • distributie: M Works, 010 211 0170
 • internet: www.mworksonline.com www.arturia.com

Het keyboard is hetzelfde als in de Kurzweil Artis, en dat betekent dat het een uitgesproken pianoklavier is

>> paar honderd megabyte slechts), de klank en dynamiek zijn zéér inspirerend; echt een eyeopener naast dat hele leger gesampled piano's waarin zich toch ook prachtige exemplaren bevinden.

Organiseren

Je kunt de bedieningsfuncties van de KeyLab vrijelijk programmeren. Zo kun je ook voor andere software dan Analog Lab sets met knoppen en schuiven maken. Dat gaat eigenlijk vrij simpel met het meegeleverde Midi Control Center. Uiteraard kun je het ook andersom doen en in de software die je gebruikt functies toekennen aan de commando's die de KeyLab verstuurt. Arturia levert echter geen mapping mee voor andere software, wat wel jammer is.

In die midi-editor kun je ook de commando's die de drumpads versturen organiseren. Dat gaat van midinoten en control changes tot en met program changes. Bijzonder vreemd is dat je met deze pads ook akkoorden kunt programmeren en spelen, met een enkele pad een volledig akkoord dus, maar dat kan alleen maar als je Arturia's Analog Lab bespeelt. Kies je voor een andere au- of vst-klankbron dan houd je alleen losse noten over. De respons van de pads zelf is overigens prima.

Live

Dat brengt me op wat onhebbelijkheden van de KeyLab 88/Analog Lab-combinatie, vooral softwarematig. Ik kwam vrij veel zaken tegen waarvan ik dacht: kan dat nou niet anders? Ik heb het dan bijvoorbeeld over gehannes

met de polariteit van het sustainpedaal en het feit dat de pads in de software omgekeerd genummerd zijn ten opzichte van de hardware. Ook duurde het soms lang voordat de software reageerde op een beweging van een knop of schuif op de hardware. In de studio is dat niet zo'n ramp, maar live is dat moordend, en juist daar zie ik veel kansen voor de KeyLab 88. Niet voor niets wordt bij het klavier een soort extensie van het rechter bovenpaneel geleverd, waarop je zelfs behoorlijk grote laptops kwijt kunt; superhandig! Sterker nog: als je alleen de genoemde Pianoteq-software op je laptop zou draaien, heb je een geweldig spelende, superstabiele stagepiano-combi tot je beschikking die kan wedijveren met elke standalone stagepiano, zelfs in een veel hogere prijsklasse.

Daarentegen vréét Arturia's eigen Analog Lab rekenkracht en is de software klaarblijkelijk niet altijd even stabiel. Wellicht draait Analog Lab op een Windows pc beter dan op mijn Mac's. Desgevraagd meldde Arturia dat ze hard bezig zijn de puntjes op de i te zetten. Wij hebben eigenlijk een pre release-versie getest. Gelukkig, want de sounds en bewerkingsmogelijkheden in Analog Lab zijn op zich ronduit subliem.

Horror

De virtuele synths in Analog Lab klinken fantastisch. Die draaien al lang mee en gelden als toonaangevend in dit marktsegment, maar ook de Wurliizer, het Vox orgel en de Solina mogen er wezen. Met name de klanken van het Solina String Ensemble zijn heel spannend. Het gaat van het meest lullige string ensemble via grote, koorachtige ge-

luiden naar onheilspellende horrorsounds. Het klankenpallet dat de Wurliizer e-piano oplevert, is buitengewoon breed. Zo breed zelfs dat je het datafilter echt nodig hebt om een 'normale' e-piano te vinden.

De synthsounds bieden voor elk genre meer dan genoeg opties. Vette bassen en dunne leads voor funk, organische en filmische pads voor ambient, dominante en brede leads voor techno, spetterende effecten, noem maar op; het zijn er dan ook meer dan 5.000...

Conclusie

De combinatie van de KeyLab 88 met de volledige versies van Arturia's virtuele synth-collectie belooft veel goeds en als het om geluidskwaliteit en speelplezier gaat, is deze bundel bijna niet te kloppen. De integratie van hard- en software gaat niet zo ver als bij Native Instruments en Ableton, maar dat maakt het ook meteen een wat meer open systeem.

Het geweldige pianoklavier draagt in zeer hoge mate bij aan de kwaliteitsbeleving en als je de meegeleverde software eenmaal geïnstalleerd en werkend hebt, zijn de onhebbelijkheden snel vergeten. Het gewicht is verbandend laag, want waar de Kurzweil Artis met hetzelfde klavier meer dan 20kg op de schaal brengt, doet deze KeyLab het met 13kg. Die Pianoteq 5 Stage is een buitengewoon waardevolle aanvulling op de bundel. De rechtstreekse concurrenten ontberen de overweldigende klanken van Analog Lab, zowel kwalitatief als kwantitatief. In dat licht is de prijs zéér scherp. ■

SPECIFICATIES

- 88 hammer action-toetsen, aanslag- en drukgevoelig
- 16 drumpads (backlit)
- 2 druk-draai-encoders
- 6 transporttoetsen
- modulatie- en pitchbend-wielen
- 10 encoders (2 banken)
- 9 schuiven (2 banken)
- volumeregeling
- 10 toewijsbare schakelaars
- aansluitingen: midi-in/uit, usb, sustainpedaal, expressiepedaal, auxpedaal, breath controller
- afmetingen: 127,5x35x9,5cm (bxdxh)
- gewicht: 13kg
- licenties: Arturia Analog Lab, Pianoteq 5 Stage en UVI-Grand Piano Model D, Analog Lab TEA-synth engines: Mini V, Modular V, CS-80V, ARP 2600 V, Prophet V, Prophet VS, SEM V, Matrix 12V, Jupiter-SV, Wurliizer V, Solina V, Vox Continental V
- Analog Lab werkt standalone en als vst2.4/vst3/aux/au-plug-in

HET OORDEEL

- + uitmuntend klavier
- + superbe sounds
- + integratie met software
- + interessante extra softwarelicenties

- nog wat nukkige Analog Lab-software (wordt aan gewerkt)